

GRANSKNINGSRAPPORT INTERN KONTROLL 2023

Miljönämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	3
Uppföljning av kontrollaktiviteter.....	4
Kommungemensamma kontrollaktiviteter	4
Nämndspecifika kontrollaktiviteter	9
Utvärdering av nämndens sammanvägda interna kontrollarbete	12

Sammanfattning

Miljöförvaltningens redovisning av granskningen av det interna kontrollarbetet för förvaltningen och miljönämnden avseende år 2023. Utgångspunkten för granskningen har varit de kommungemensamma samt nämndspecifika kontrollaktiviteter som återfinns i handlingsplan för intern kontroll för år 2023 och som antogs av miljönämnden 2023-01-26 § 8.

De kommungemensamma kontrollaktiviteterna som har granskats är:

- Hantering av externa intäkter
- Avtalshantering
- Kontinuitetsplanering för kritiska verksamheter och verksamhetssystem

De nämndspecifika kontrollaktiviteterna som har granskats är:

- Kontroll av att samtliga livsmedelsanläggningar får den kontrolltid som de tilldelats
- Efterlevnad av dokumenthanteringsplan

Av totalt fem kontrollaktiviteter har det hittats avvikelser i två av kontrollaktiviteterna. Miljöförvaltningen inte har någon kontinuitetsplan för kritiska verksamheter och verksamhetssystem och miljöförvaltningen brister i sin efterlevnad av dokumenthanteringsplanen. Som åtgärder föreslås det att miljöförvaltningen ska under 2024 upprätta en kontinuitetsplan samt uppdatera dokumenthanteringsplanen.

Under 2023 har rutinerna för intern kontroll uppdaterats och fortsättningsvis kommer miljönämndens politiker att inkluderas mer i arbetet. Sammanfattningsvis har arbetet med intern kontroll 2023 fungerat bra.

Uppföljning av kontrollaktiviteter

Kommungemensamma kontrollaktiviteter

Risk	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Kontrollaktivitet
Att kommunens flöden för att hantera och redovisa externa intäkter inte hanteras och kontrolleras systematiskt, vilket kan leda till ineffektiv och felaktig redovisning, förlorade intäkter och förtroendeskada.	3. Möjlig	3.Kännbar	9 	Hantering av externa intäkter
Risk att kommunen saknar samlad översikt över gällande avtal och dess innehåll vilket kan leda till stora kostnader, skadestånd och skada på Lunds kommuns varumärke.	4. Sannolik	3.Kännbar	12 	Avtalshantering
Risk att kommunen saknar ändamålsenliga kontinuitetsplaner för kritiska verksamheter och verksamhetssystem, vilket kan leda till stor negativ påverkan på kommunens leverans av insatser, kritiska funktioner och informationssäkerhet i händelse av att kommunens verksamhet drabbas av en allvarlig störning.	3. Möjlig	4.Allvarlig	12 	Kontinuitetsplanering för kritiska verksamheter och verksamhetssystem

Risk: Att kommunens flöden för att hantera och redovisa externa intäkter inte hanteras och kontrolleras systematiskt, vilket kan leda till ineffektiv och felaktig redovisning, förlorade intäkter och förtroendeskada.

Kontrollaktivitet: Hantering av externa intäkter

Beskrivning av kontrollaktivitet

Lunds kommuns intäkter uppgår årligen till väsentliga belopp. En god intern kontroll i intäktprocessen är viktig både för att säkra kommunens intäkter och säkerställa att de hanteras i enlighet med gällande riktlinjer eller motsvarande.

En effektiv och kvalitetssäkrad hantering av intäktsflödet är beroende av såväl ett anpassat systemstöd som effektiva och väl utvalda kontrollpunkter genom hela hanteringen. Dessutom måste rutiner och arbetsprocesser vara väl kända och förankrade i organisationen.

Syftet med granskningen är att kartlägga hur kommunens flöden för externa intäkter, exempelvis att säkra intäkter via de stadsbidrag och bidrag kommunen har rätt till, ser ut och fungerar i respektive förvaltning/styrelse samt att säkra att det finns tillräcklig kontroll och uppföljning på området.

Frågeställningar

- Hur ser kommunens intäktsflöden för externa intäkter ut?
- Hur är väsentliga intäktsflöden för externa intäkter dokumenterade?
- Är redovisning av de externa intäkterna ändamålsenlig (kontering, periodisering)?
- Vilka manuella och automatiska kontroller och uppföljningar utförs i flödet för att säkra fullständighet och riktighet – finns en ändamålsenlig intern kontroll på plats?

Metod

Kartläggning

Resultat

Denna kontrollaktivitet har kontrollerats av miljöförvaltningens verksamhetsutvecklare tillsammans med miljöförvaltningens controller. Nedanstående tabell redogör för miljönämndens externa intäkter 2022.

KGRUPP	2 022
Taxor/avgifter (R13)	8 021 tkr
Bidrag (R17)	332 tkr

Majoriteten av de externa intäkterna som miljönämnden hanterar är intäkter kopplade till miljönämndens tillsynsverksamhet och taxor. Genom tillsyn och kontroll enligt befintlig lagstiftning arbetar miljönämnden och miljöförvaltningen för en säker miljö som inte är skadlig för människor och hälsa. Enligt lagstiftning har miljönämnden rätt att ta ut avgifter för kontrollverksamheten, dessa avgifter baseras på taxor beslutade av kommunfullmäktige. Miljönämnden har totalt fem olika taxor:

- Taxa - miljöbalken
- Taxa - livsmedel
- Taxa - marknadskontroll
- Taxa - sprängämnesprekursorer
- Taxa - strålskydd

Under 2022 utgör miljönämndens externa intäkter kopplat till taxorna ett värde på 8021 tkr. Utöver intäkter från tillsynsverksamheten har miljönämnden under 2022 även en intäkt på 332 tkr. Detta är ett bidrag som miljönämnden har tilldelats av staten på grund av coronapandemi.

Samtliga avgifter konteras utifrån aktuell kontoplan och granskningen visar att redovisning av de externa intäkterna är ändamålsenliga. Miljöförvaltningens controller går varje månad igenom intäktssaldot för respektive avdelning och intäktstyp avseende tillsynsavgifter i kommunens ekonomisystem. Vid frågetecken eller större avvikelser gentemot budget sker dialog med respektive avdelningschef. Den interna kontrollen bedöms som ändamålsenlig.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att det inte föreligger någon avvikelse.

Sammanfattande bedömning

● Ej avvikelser

Risk: Risk att kommunen saknar samlad översikt över gällande avtal och dess innehåll vilket kan leda till stora kostnader, skadestånd och skada på Lunds kommuns varumärke.

Kontrollaktivitet: Avtalshantering

Beskrivning av kontrollaktivitet

Lunds kommun ingår årligen en mängd avtal. Bristande kunskaper och kompetens rörande avtalshantering och redan ingångna avtal riskerar att medföra stora kostnader för en kommun. Andra konsekvenser kan också vara att kommunens förtroendekapital rubbas om kommunens intressen i avtalen inte efterlevs.

I syfte att säkra att avtal hanteras ändamålsenligt och enligt samma principer har Lunds kommun genomfört flera åtgärder de senaste åren. Området inköp och upphandling av varor och tjänster har centraliserats till upphandlingsenheten sedan april 2021 och har inneburit ett professionaliserande av kommunens inköpsarbete, med målet att sänka kostnaderna för inköp. Flera nya stödinsatser till förvaltningar och styrelser har införts, i syfte att öka hela organisationens kompetens på området.

I kommunens inköps- och upphandlingspolicy framgår att inköpsverksamheten ska organiseras på ett effektivt sätt så att inköpsarbetet kan utföras rationellt. I Lunds kommuns gemensamma avtalskatalog samlas kommunens övergripande ramavtal samt förvaltningsspecifika avtal. Alla genomförda upphandlingar i kommunen ska rapporteras in i kommunens avtalskatalog (varor och tjänster, entreprenader och direktupphandlingar).

Syftet med granskningen är att granska förvaltningarnas processer och arbetssätt för att hantera avtal. En granskning av hantering av befintliga avtal ingår också i kontrollaktiviteten, i syfte att säkra att dessa är rapporterade på korrekt vis till kommunens centrala avtalskatalog. Vidare syftar granskningen till att kontrollera att kunskaper och stöd för denna hantering är tillräcklig.

Frågeställningar

- Hur hanteras gällande avtal i respektive förvaltning/styrelse?
- Är gällande avtal korrekt rapporterade i förhållande till kommunens avtalskatalog?
- Hur ser kunskaper/kompetens rörande avtalshantering i organisationen?
- Hur ser förutsättningarna i form av exempelvis systemstöd, anvisningar, säkrande av kompetens gällande avtalshantering ut?

Metod

Kartläggning
Inventering

Resultat

Följande kontroll har granskats av miljöförvaltningens verksamhetsutvecklare.

Miljöförvaltningen är Lunds kommuns minsta förvaltning och hanterar inte många avtal.

Totalt har förvaltningen två avtal, ett avtal för verksamhetssystemet EDP Vision och ett avtal för labbtjänster med SGS. Avtalet med SGS är upphandlat av kommunkontoret då det är kommunövergripande och avtalet med EDP Vision är direktupphandlat då det inte överstiger 700 tkr, som är kommunens gränsvärde. Vid direktupphandlingen av EDP Vision har miljöförvaltningen följt kommunens riktlinjer för direktupphandling som var gällande vid upphandlingsperioden. Avtalet är undertecknat, daterat och tidsbestämt men finns inte med i avtalskatalogen. Det är förvaltningens IKT-samordnare som ansvarar för avtalet med Vision och säkerställer att det följs upp. Vid behov så bokar miljöförvaltningen in möten med kontaktpersoner på EDP Vision där man går igenom funktioner i systemet och möjliga tillägg. Avtalet följs upp och inför varje förlängning av avtalet utvärderar förvaltningen avtalet och ställer nya krav vid behov.

Vid granskningen av denna aktivitet framkom det att förvaltningen saknar en rutin för hantering av avtal, vilket också gör det svårt att kontrollera hur kunskap och kompetens rörande avtalshantering ser ut på förvaltningen genom endast kartläggning och inventering. I och med att miljöförvaltningen sällan upphandlar egna avtal har förvaltningen haft som rutin att följa de kommungemensamma riktlinjerna som finns. Vid granskningen framgick det också att instruktionerna för avtalshantering som finns på inloggad är otydliga och inte heltäckande, vilket hade varit önskvärt.

Vad som dock är nytt hösten 2023 är den kommungemensamma rutinen för uppföljning av avtal som förvaltningar själv är ansvariga för. Information om rutinen skickades ut den 22 november och miljöförvaltningen kommer att i framtiden följa den rutinen.

Sammanfattningsvis bedöms denna kontrollaktivitet inte ha några avvikelser. Miljöförvaltningen har endast ett upphandlat avtal som följs upp och hanteras på ett korrekt sätt. Miljöförvaltningen saknar dock både specifika rutiner och kunskap/kompetens för hantering av avtal men ämnar följa den kommungemensamma rutinen i fortsättningen, därav föreligger det inte någon avvikelse.

Sammanfattande bedömning

● Ej avvikelser

Risk: Risk att kommunen saknar ändamålsenliga kontinuitetsplaner för kritiska verksamheter och verksamhetssystem, vilket kan leda till stor negativ påverkan på kommunens leverans av insatser, kritiska funktioner och informationssäkerhet i händelse av att kommunens verksamhet drabbas av en allvarlig störning.

Kontrollaktivitet: Kontinuitetsplanering för kritiska verksamheter och verksamhetssystem

Beskrivning av kontrollaktivitet

Oavsett vilken större kris eller störning som inträffar ska kommunen ha en grundläggande beredskap för att kunna hantera händelsen. Kravet på beredskap finns reglerat i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och vid höjd beredskap (LEH). För kommunen är ett viktigt kritiskt beroende de digitala verksamhetssystemen, som är en del av kommunens IT-basinfrastruktur.

Kommunens IT-basinfrastruktur hanterar stora mängder data, som inte sällan är av känslig och sekretessklassad karaktär. Stora delar av den kommunala servicen är beroende av dess funktionalitet, både internt via exempelvis e-posthantering, verksamhetsstöd för dokumentation och journalföring liksom program för ekonomiska transaktioner och ärendehantering. Men även externt i servicen gentemot medborgare i form av exempelvis informationskanaler via hemsidan liksom olika sorters e-tjänster för ansökningar och anmälningar till kommunen.

Syftet med granskningen är att kontrollera att kritiska verksamhetssystem är identifierade samt att det finns upprättade kontinuitetsplaner för kritiska verksamhetssystem utifrån förvaltningarnas IT-kontinuitetsarbete. Planerna ska vara aktuella, ändamålsenliga och kända inom förvaltningen/styrelsen.

Frågeställningar

- Är kritiska verksamhetssystem identifierade?
- Finns upprättade kontinuitetsplaner för kritiska verksamhetssystem?

Metod

Kartläggning

Resultat

Granskning av kontinuitetsplanering för kritiska verksamheter och verksamhetssystem har genomförts av miljöförvaltningens verksamhetsutvecklare tillsammans med förvaltningens krisberedskapsplanerare under hösten 2023. Resultatet av granskningen visar att miljöförvaltningen inte har identifierat de kommungemensamma systemen eftersom de inte ligger under förvaltningens kontroll. Klassificering av de kommungemensamma systemen pågår inom kommunkontoret. Miljöförvaltningen har identifierat ärendehanteringssystemet Vision som det verksamhetskritiska systemet som förvaltningen hanterar separat från kommunledningen. Vision har dock inte klassificerats.

Kommunkontoret har genomfört risk- och sårbarhetsanalyser för kritiska verksamhetssystem och dokumenterat dessa. Det har däremot inte genomförts någon risk- och sårbarhetsanalys för Vision, utan IT har ingått som en generell punkt i miljöförvaltningens risk- och sårbarhetsanalys. Granskningen visar också att det inte finns några kända avbrotts- och återställningsplaner dokumenterade för kritiska verksamhetssystem.

Sammanfattningsvis visar granskningen att miljöförvaltningen inte har någon kontinuitetsplan för kritiska verksamheter och verksamhetssystem. Den sammanfattade bedömningen på denna blir således att det föreligger avvikelser.

Åtgärder:

Arbetet med att ta fram kontinuitetsplan för miljöförvaltningens verksamhetssystem kommer att prioriteras i förvaltningen för att säkerställa att verksamheten kan fortgå vid eventuella kriser eller störningar. En kontinuitetsplan kommer att tas fram under 2024 av miljöförvaltningens IKT-samordnare tillsammans med miljöförvaltningens krisberedskapsplanerare.

Sammanfattande bedömning

■ Avvikelser

Nämndspecifika kontrollaktiviteter

Risk	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Kontrollaktivitet
Risk att inte alla livsmedelsanläggningar får den kontrolltid som de tilldelats	2. Mindre sannolik	4.Allvarlig	8 	Kontroll av att samtliga livsmedelsanläggningar får den kontrolltid som de tilldelats
Att diarieföring och gallring inte sker efter beslutad dokumenthanteringsplan och bryter mot lagstiftning	4. Sannolik	3.Kännbar	12 	Efterlevnad av dokumenthanteringsplan

Kontrollaktivitet: Kontroll av att samtliga livsmedelsanläggningar får den kontrolltid som de tilldelats

Beskrivning av kontrollaktivitet

Miljönämnden och miljöförvaltningen har som uppdrag att kontrollera alla livsmedelsverksamheter i kommunen. Det huvudsakliga syftet med livsmedelskontroll är att se till att konsumenterna i kommunen har tillgång till säkra livsmedel. För att kunna säkerställa detta och att lagstiftningen efterföljs görs kontroller hos livsmedelsobjekten.

Offentlig kontroll av livsmedel ska vara riskbaserad, utföras regelbundet och kontrollfrekvensen ska stå i proportion till riskerna i aktuell verksamhet och med hänsyn tagen till resultaten av livsmedelsföretagarens tidigare kontrollresultat. Varje år beslutar Miljönämnden om en kontrollplan för livsmedelskontrollen. Kontrollresultatet för livsmedelsanläggningar i kommunen ska rapporteras årligen till Livsmedelsverket.

Om kontroller inte utförs är risken att det har menlig inverkan på kommunens kontrollfunktion. Utebliven kontroll kan medföra risk för felaktig livsmedelshantering hos verksamheterna, vilket i sin tur kan medföra risker för människors hälsa. Dessutom kan kommunens kontakt med verksamhetsutövarna och näringslivet påverkas negativt, eftersom det innebär att livsmedelsanläggningarna debiteras för kontroller som inte utförts under året. Det i sin tur kan också leda till misstro och minskat förtroende.

Syftet med kontrollaktiviteten är att säkerställa att samtliga livsmedelsobjekt får korrekt kontrolltid och att miljöförvaltningen utför sitt uppdrag.

Frågeställningar

- Får alla livsmedelsverksamheter den kontrolltid som de tilldelats?
- Redovisas årets genomförda livsmedelskontroll till miljönämnden?

Metod

Intervju
Inventering
Utdata från system

Resultat

Denna kontrollaktivitet har kontrollerats av miljöförvaltningens verksamhetsutvecklare tillsammans med avdelningschefen för livsmedelsavdelningen. Resultatet visar att cirka 81 % av alla livsmedelsverksamheter som ska kontrolleras 2023 har också blivit kontrollerade. Det resultatet tyder på att livsmedelsavdelningen har en god chans att uppnå 100 % innan årets slut, vilket de också prognosticerar att göra. Majoriteten av livsmedelshandläggarna redogör att deras arbetet går enligt plan och att de kommer hinna med nästan alla kontroller. Det finns en del verksamheter som inte kommer att kunna få sin kontroll 2023, detta är dock endast verksamheter som har nyligen registrerats och inte kommit igång med in verksamhet. Dessa verksamheter kommer att få sin kontroll i början på 2024.

Efter samtliga kontroller skickas det en kontrollrapport till verksamhetsutövaren där det framgår vad som har kontrollerats samt vilken typ av kontroll. En gång om året rapporterar avdelningen in kontrollresultatet till Livsmedelsverket och redovisar sedan siffrorna för miljönämnden. Kontrollresultatet för 2022 redovisades för miljönämnden den 9 mars 2023 och resultatet för 2023 kommer att redovisas under första kvartalet 2024.

Sammanfattningsvis föreligger det inga avvikelser.

Sammanfattande bedömning

● Ej avvikelser

Kontrollaktivitet: Efterlevnad av dokumenthanteringsplan

Beskrivning av kontrollaktivitet

Informationsredovisning är avsedd att fungera som ett stöd för den dagliga dokument- och ärendehantering. Den reglerar hanteringen av all information som inkommer, upprättas och förvaras på miljöförvaltningen samt fastställer gallringfrister.

Miljöförvaltningen hanterar varje år stora mängder information och är enligt lag skyldig att tillgodose arkivlagens krav på bevarande rätten, att ta del av allmänna handlingar, forskningens, rättsstatens och förvaltningens behov. Vid bristande efterlevnad av dokumenthanteringsplanen riskerar miljöförvaltningen felaktig hantering av ärenden och dokument.

Syftet med kontrollaktiviteten är att kontrollera efterlevnaden av dokumenthanteringsplanen samt att kontrollera att förvaltningen följer lagstiftningen.

Frågeställningar

- Är dokumenthanteringsplanen uppdaterad?
- Är dokumenthanteringsplanen lättillgänglig för berörda medarbetare?
- Sker diarieföring och gallring av dokument enligt plan?

Metod

Stickprov
Utdata från system

Resultat

Följande kontrollaktivitet har granskats av miljöförvaltningens verksamhetsutvecklare. Under 2020 inledde miljöförvaltningen ett genomgående arbete med informationsredovisning och den 28 januari 2021 beslutade miljönämnden att godkänna förvaltningens nya dokumenthanteringsplan. Sedan dess har dokumenthanteringsplanen fungerat som ett stöd i den dagliga dokument- och ärendehantering. Dokumenthanteringsplanen finns att hitta i miljöförvaltningens kvalitetssäkringssystem och är lättillgänglig för samtliga berörda medarbetare.

Resultatet av granskningen visar dock att det förekommer avvikelser. I och med miljöförvaltningens flytt till Bruksgatan 22 var miljöförvaltningen också tvungna att flytta arkivet. De nya kontorslokalerna och utrymmet för arkiv var betydligt mindre. För att få plats tvingades miljöförvaltningen att skicka majoriteten av förvaltningens avslutade ärenden till stadsarkivet, samt gallra de handlingar som inte ska sparas enligt plan. Miljöförvaltningen fick alltså göra ett avsteg från nuvarande beslutad informationsredovisning, diarieföring sker enligt plan men gallringen har inte varit möjlig att följa.

Åtgärd

Uppdatera informationsredovisningen under första kvartalet 2024.

Sammanfattande bedömning

■ Avvikelser

Utvärdering av nämndens sammanvägda interna kontrollarbete

Sammanfattningsvis har arbetet med intern kontroll 2023 fungerat bra.

Ansvarsfördelningen på förvaltningen är tydlig och medarbetarna som är involverade i arbetet vet var de ska vända sig vid oklarheter. Den interna kontrollmiljön bedöms som god.

Kommunikationen mellan verksamhetsområdena på miljöförvaltningen avseende intern kontroll fungerar bra. Information om intern kontroll, både om aktiviteter för nästkommande år och resultatet av årets interna kontroll, förmedlas alltid.

Förvaltningen får information om intern kontroll på arbetsplatsträffarna och miljönämnden informeras löpande under året om verksamhets- och ekonomiuppföljningar som kontinuerligt och systematiskt genomförs. Arbetet med utvärdering och uppföljning har fungerat bra.

Kommunrevisionen har under 2023 granskat miljönämndens arbete med intern kontroll. Deras sammanfattade bedömning var att miljönämnden i viss utsträckning har ett ändamålsenligt arbete med intern kontroll. Deras rekommendation var att stärka kontrolldokumentationen, öka involveringen av nämndernas politiker i arbetet med intern kontroll samt tillse att granskningsrapporterna tydligt svarar på de frågor som ställts i handlingsplanerna. Miljönämnden har stärkt dokumentationen i samtliga moment och planerar att involvera nämndens politiker mer i arbetet under 2024.

Sammanfattningsvis bedömer miljönämnden att det samlade systemet för intern kontroll fungerar tillfredsställande.